

Toplum ve Hekim Yayın Kurulu'ndan

Savaş, kapitalizmin krizini aşmak adına kullandığı önemli ve öncelikli araç olmaya devam ediyor. Geçtiğimiz yüzyılın ilk yarısına sığan iki Dünya Savaşı'nın ardından, 1970'li yıllarda girdiği krizle birlikte, 1990'lı yıllardan başlayarak dünyanın birçok coğrafyasında, daha çok ülkelerin kendi içinde olmak üzere, savaşlar yoğunlaşarak sürüyor. Kuzey Amerika ve Kit'a Avrupası dışında bütün bölgelerde irili ufaklı savaşlar, düşük yoğunluklu savaşlar-çatışmalar sürüyor-sürdürülüyor

İnsanlık tarihinde savaşlar başlangıçta insan-karar odaklıyken, kapitalizmle birlikte sermaye-karar odaklı olmaya dönüşmüş, zaman içerisinde sermaye-karar odaklı olanlar büyük çoğunluğa ulaşmıştır. Başka bir ifadeyle, ilk dönem savaşları insana yurt ve/veya beslenme alanı bulmaya yönelik olduğu halde, kapitalizmle birlikte özellikle de son dönem savaşları sermayeye yeşerme alanları, bu bağlamda sermayeye girdi ve ürün piyasası alanları yaratmaya yönelik olarak gelişmektedir. Sermaye, kendi gelişme amaçları ve hedefleri doğrultusunda insanı da metalaştırma ve meta olarak ezme yolunda artan bir ivmeyle ilerlemektedir. Ekonomik kaynaklı toplumsal sorunlar çözümsüzlüklere mahkum edildiğinden, derinleşerek birikmektedir.

Bildiğimiz kadarıyla, savaşların yarattığı felaketi birkaç başlık altında toplayabiliriz. Bu felaketlerin savaşların yoğunluk ya da başka bir grupta altında anılmalarıyla niteliksel bir farklılık taşımadığını da belirtelim. Peki, nedir bunlar?

1. Savaş öldürür
2. Savaş sakat bırakır
3. Savaş göç ettirir
4. Savaş kıtlık ve hastalık getirir
5. Savaş çocukları önceler
6. Savaşta işkence ve tecavüz artar
7. Savaş kitlesel psikolojik incinme nedenidir
8. Savaş sonrasında da mayınlar aracılığıyla sakat bırakır, can alır
9. Savaş sağlık sistemini bozar
10. Savaş çevre felakettir
11. Savaş ekonomik kaynakları yutar
12. Savaş bir de sayılarla ifade etmesi neredeyse olanaksız olan korku, çaresizlik, aşağılanma, acılar vb. algıların-duyguların kaynağıdır.

Askeri çatışmaların, savaşların yukarıda sıraladığımız etkileri yoğunluğu her ne olursa olsun savaşların sağlıksızlığın önemli nedenlerinden birisi olduğunu göstermektedir. Bu koşullarda yeterli ve dengeli beslenmenin, temiz içme ve kullanma suyunun, sağlıklı barınmanın, eğitimin, sosyal ve kültürel faaliyetlerin, hastalıkları önleyici, tedavi edici ve esenlendirici sağlık hizmetlerinin sağlanmasının önünde dağ gibi bir engel oluşturur savaş. Bu nedenle SAVAŞ bir HALK SAĞLIĞI SORUNUdur. Bunun için, ne pahasına olursa olsun BARIŞ, sağlıklı toplum için bir zorunluluktur.

Haziran 2011 seçim sonuçları, ülkemizde on yılları aşan çatışma ortamının-düşük yoğunluklu savaşın TBMM'nin yetki ve iradesiyle sonlandırılabilir olmasına yönelik umutların hızla yeşermesine vesile oldu. Yalnızca, Emek, Demokrasi ve Özgürlük Bloku'na oy verenler değil, toplumun birçok kesiminden geniş halk kitlelerinde de barış umudu yeşerdi, beklenti gelişti. Bununla birlikte, zaman kaybetmeden gerçekleştirilen müdahaleler umutları yeniden soldurmak üzere. Bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de toplumların sağlıklı olabilmelerinin ön koşulu barıştır. Türkiye'de sağlıklı toplumsal yaşantının önündeki engellerin kaldırılması için gereğinin yapılmasını beklerken, bizlerde üzerimize düşeni yapıyoruz, yapmalıyız...

İkibinli yıllarla birlikte, ülkelerin sosyal haklar kapsamındaki nüfuslarında önemli artışlar yaşandığına tanık olmaktadır. Bununla birlikte, hakların kapsamı da düzenli olarak daraltılmakta, kapsama giren yurttaşlar söz konusu hakları kullanırken, değişik ölçülerde harcama yapmak zorunda kalmaktadır. Bu uygulamanın ilk aşaması geniş kitleler için hak kazanma, hak sahibi olma anlamı taşıdığından hemen arkasından gelen, hatta eşlik eden ikinci aşamanın ve yarattığı tahribatların etkisi fark edildiğinde iş işten geçmiş olmaktadır. Dünya Bankası tarafından sistematize edilen bu kurgunun Türkiye'deki uygulayıcısı AKP Hükümeti'dir. Çalışma yaşamı ve sağlık hizmetleri söz konusu uygulamaların başında gelmektedir.

Sağlık alanında yaşananları ve yaşanacakları hem hak sahipleri hem de alanın üreticisi olarak sağlık emekçileri çok da gecikmeden fark ettiler. Önceki yıllarda hak talepleriyle ilgili eylemlerde, genellikle hekimlerin zayıf katılımlarını da dikkate alarak, hekimlerle diğer sağlık emekçilerinin çıkarlarının ortaklığının "henüz mümkün olmadığını ve uzun bir süre içerisinde de mümkün olamayacağını" tanımlayanlar çoğunlukta idi. Bu saptamanın sahiplerine göre; hekimler, "orta sınıf konumunda çakılmışlardı, sağlık sisteminin çürütülmüşlüğünden besleniyorlardı ve sistemin ana üreticileri"ydiler. Yakın zamana kadar hekimlerin proleterleşme (yaşayabilmek için satacak yalnızca emek-gücü olan) olasılığı hemen hemen hiç yoktu. Bunun karşısındaki saptama da hekimlerin doksanlı yıllardan itibaren proleterleşmekte oldukları ve diğer sağlık emekçileriyle ortak çıkarlara sahip olduklarının farkına varmakta oldukları yönündeydi.

13 Mart 2011 tarihinde sağlık alanından 16 örgütün organizasyonu ile, ülkenin dört bir köşesinden Ankara'ya gelen, otuzbini aşan sayıdaki sağlık emekçisi "Sağlıkta Özelleştirmeye Karşı Çok Ses Tek Yürek Mitingi"ni gerçekleştirdiler. Mitinge katılım bütün sağlık meslek gruplarını kapsadığı gibi, her meslek grubunun değişik statülerini (pratisyen, uzman, öğretim üyesi, kamu çalışanı, özel sektör çalışanı vb.) de kapsıyordu. "Ne para ne pul, onurumuz ve çocuklarımız, sağlık hakkı/haklarımız, çocuklarımızın geleceği için buradayız" diyen katılımcılar "grev" talebini paylaşarak Ankara Sıhhiye Meydanı'ndan ayrıldılar.

Hükümet ve Sağlık Bakanlığı'ndan; koşulların iyileştirilmesi, geriye dönüşüyle ilgili taleplerin karşılanmasına yönelik herhangi bir belirti olmaması üzerine oldukça kısa sürede ülke genelinde grev düzenlendi. "Çok Ses Tek Yürek Bu Bilek Bükülmeyecek" başlığını taşıyan ve ülke tarihinde bir ilk olan iki günlük sağlıkçı grevi 19-20 Nisan'da gerçekleştirildi. Sağlık emekçileri bütün yurttaşlarımız için; eşit, nitelikli, parasız ve erişilebilir sağlık hakkını ve sağlık alanındaki özelleştirilmelerin durdurulmasını talep ederken, kendileri için de iş, gelir ve can güvencesi ile mesleki bağımsızlık talep ettiler.

Saldırıları sistemli biçimde devam ediyor. Başbakan Recep Erdoğan, sağlık emekçilerine yönelik olarak "... İstemeyen çeksin gitsin." tehdidinde bile bulundu. Bununla birlikte, yanıtımız kesin ve net; "HIÇ BİR YERE ÇEKİP GİTMİYORUZ, BURADAYDIK, BURADAYIZ, BURADA KALACAĞIZ!"

Türkiye'de doksanlı hatta ikibinli yıllara kadar sağlıkta özel sektör dendiğinde ilk akla gelen muayenehaneler, ikinci olarak da çoğunlukla paralı hastalara küçük ve orta büyüklükteki ameliyatların yapıldığı 'butik' hastanelerdi. Günümüzde ise sağlık emekçilerinin üçte birine yakını istihdam eden, toplam hastane yataklarının yaklaşık yüzde onbeşine sahip özel hastaneler hatta zincir hastaneler görülüyor. Dergimizin bu sayısında ülkemizde doksanlı yıllardan sonraki bütün hükümetlerin, Dünya Bankası ve IMF'nin hazırladığı olduğu plan çerçevesinde, değişik araçları kullanarak sağladıkları doğrudan ve dolaylı büyük desteklerle var olan özel sağlık sektörünü inceledik. Dr. Ata Soyer ve Dr. Tufan Kaan arkadaşlarımızın hazırladığı dosyayı sizlere sunuyoruz.

Bir de güzel bir haberi paylaşmak istiyoruz; Toplum ve Hekim Dergisi'nin TÜBİTAK Sosyal Bilimler Dizini'nde yer alması için gerekli hazırlıkların büyük bir bölümünü tamamladık ve başvuruda bulduk.

Gelecek sayımızda yeniden birlikte olmak isteğimizi iletiyoruz. Sevgi ve dostlukla...